СВОБОДА / SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 89. Джерзи Сіті, Н. Дж., вторoк, 16. квітня, 1929. VOL XXXVII. No. 89. Jersey City, N. J., Tuesday; April 16; 1929. THREE CENTS.

У. Н. СОЮЗ МУСИТЬ ОСТАТИ ВІЧНО МОЛОДОЮ І ЖИВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

ЗАКОНОПРОЄКТ В СПРАВІ ДОПОМОГИ ФАРМЕРАМ

ПРОПОНУЮТЬ ФОНД В СУМІ $500,000. ФЕДЕРАЛЬНА РАДА БУДЕ СКЛАДАТИСЯ З ПЯТЬОХ ЧЛЕНІВ І ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН, 15. квітня. — Сьогодні збирається на наради конгрес, щоби на надзвичайній сесії вирішити одно з найважніших внутрішних справ Америки, себто наболіле фармерське питання.

В предложенім проєкті передбачується фонд в сумі пів біліона долярів, призначений на те, щоби зрівнати хліборобство економічно з промислом і улекшити розпреділення хліборобських продуктів в краю та їх вивіз за границю.

Запропонована Федеральна Фармерська Рада буде складатися з пятьох членів, які будуть побирати річну платню по $12,000. Платню предсідателя Ради означить президент.

ПРОБА СИЛ.

В НОВІМ КОНГРЕСІ ЗМІРЯЄТЬСЯ ПРЕЗИДЕНТ ГУВЕР З ОПОЗИЦІЄЮ.

ВАШИНГТОН, 15. квітня. — Вже підчас надзвичайної сесії конгресу прийде до острої опозиції з боку демократичних членів конгресу, які будуть поборювати в першу чергу предложений законопроєкт у справі допомоги фармерам.

Та на загал опозиція не вдіє нічого, бо Гувер має запевнену більшість в обох палатах.

В ОБОРОНІ БІРЖІ.

А ПРОТИ ФЕДЕРАЛЬНОЇ РАДИ, ЩО ПІДКОПУЄ БИЗНЕС І ВНОСИТЬ ЗАМІШАННЄ.

НЮ ЙОРК, 15. квітня. — На 500 промисловців і банкирів тільки 12 осіб заявилося за Федеральною Резервовою Радою, яка відтягнула з поля спекуляції $700,000.000 і заповіла, що поведе війну з біржевою спекуляцією, котра зїдає ту готівку, якої потребує промисл і торговля.

Таке голосив вчора по радіо Виліем Дюрент. Він твердив, що саме Резервова Рада принесла хаос, піднявши процентову стопу до небувалої висоти й нанесла необчислимі страти фармерам, купцям, плянтаторам бавовни, промисловцям і бизнесменам.

Він звертав увагу на те, що Резервова Рада стала диктатором і надуживає своєї сили, яка сьогодні більша ніж сила президента держави.

ЛІТАЮТЬ МИМО МОРОЗІВ

БЕРД ПРО ЛЕТНИЧІ ДОСЛІДИ В ПІДБІГУНОВІЙ ПОЛОСІ.

МАЛА АМЕРИКА, 15. квітня. — Полярний дослідник Берд відбув кілька летів серед дуже сильних вітрів і це сильніших морозів. Лети ті мають велике значіння, бо вони доказом, що модерний літак може перебороти найтяжчі труднощі, себто великий мороз, сніговицю і сильні вітри. А кромі цього може летіти й серед тих засліплення, яке приносить з собою сніговиця, коли то не видно нічого вже на дуже малу віддаль.

ПРОТИ ДОСТАВИ ЗБРОЇ ВОЮЮЧИМ.

ВАШИНГТОН, 15. квітня. — Посол Фиш внесе резолюцію, яка заявиться за оголошенням економічного бойкоту проти тої держави, яка нарушила підписаний нею договір проти війни з тим, що про бойкот має вирішити конгрес, а не президент, як це було проєктоване в резолюції Кеппера.

Посол Фиш поставить ще одно домагання, а це, щоби заборонити доставу зброї з боку Злучених Держав для всіх, що ведуть між собою війну. Злучені Держави не малиб попирати ні одної з воюючих сторін. Бо й так попирається звичайно сильнішу й багатшу, яка може заплатити зброєю і її перевезти, а бідніша й слабша сторона являється на всякий случай покривдженою. А таке поведення не згідне з американськими ідеалами.

ВТОПИЛИСЯ В ОЗЕРІ.

МАНАҐВА, Нікараґва, 15. квітня. — Літак, на якім було трох американських маринарів, упав з невідомих причин в озеро. Всі три маринарі потопилися. Вже знайшли їх тіла, які перевезуть до Злучених Держав.

СИНУ, ВЕРТАЙ ДО ТЮРМИ.

ФОРТ ВОРТ, Тексас, 15. квітня. — Миссис Мери Силвер з Кензас Сиiти просила по радіо свого сина Дж. Р. Силвера, засудженого на досмертну вязницю за грабіж і вбивство, щоби вернув відсиджувати кару до вязниці, з якої втік разом з 4 иншими тюремниками.

НОВІ ГРОШІ.

ВВІЙДУТЬ В ОБІГ З ДНЕМ 1. ЛИПНЯ 1929 РОКУ.

ВАШИНГТОН, 15. квітня. — Американських паперових грошей маємо в Злучених Державах і по світі на суму $5,000,-000,000. Старі банкноти будуть тепер усунені з обігу, але це потребує довший час, заки буде можна їх заступити новими. Нові банкноти будуть менші розміром. На нових нотах будуть поміщені портрети слідуючих президентів: $1 — Вашинґтон, $2 — Джефферсон, $5 — Линколн, $10 — Ґемилтон, $20 — Джексон, $50 — Ґрент, $100 — Френклин, $500 — Мек Кінлі, $1000 — Клівленд, $5,000 — Медисон, $10,000 — Чейз.

Монетарне бюро у Вашингтоні достарчує річно пересічно 992,000,000 банкнотів вартости чотири біліони долярів. Денно друкують стільки нот, що колиб їх складати одна попри другу, то можнаб вистелити ними дорогу на 395 миль довгу.

ПРОГРАМА

XVII. ГОЛОВНОЇ КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ЯКА ВІДБУДЕТЬСЯ

почавши від 13-го мая 1929 р.

в Auditorium of Y. M. & Y. W. H. Ass'n

652 High Street, Newark, N. J.

В ПОНЕДІЛОК, 13. МАЯ 1929 Р. О ГОД. 8-ІЙ РАНО ВІДПРАВИТЬСЯ ТОРЖЕСТВЕННА СЛУЖБА БОЖА А ВІДТАК ПАНАХИДА ЗА ПОМЕРШИХ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА, В УКРАЇНСЬКІЙ ГР.-КАТ. ЦЕРКВІ, 39 МОРТОН УЛ. В НЮАРК, Н. ДЖ.

Точно о год. 1-шій пополудни всі Делегатки і Делегати мають явитися в конвенційний гали в висше означеним місці, де розпічнуться конвенційні наради після слідуючого порядку:

1. Отворення Конвенції Головним Предсідателем У. Н. Союза.
2. Справоздання верифікаційної Комісії.
3. Вибір Предсідателя Конвенції, двох заступників і двох секретарів.
4. Вибір отсих Комісій:
   а) Комісія Просьб і Скарг з 5-ох членів.
   б) Комісія виборча з 5-ох членів, для переведення вибору Головного Уряду У. Н. Союза.
   в) Комісія Пресова з 3-ох членів, для інформовання преси дотично Конвенції і Орґанізації.
5. Справоздання Гол. Урядників У. Н. Союза в слідуючім порядку:
   Звіт Гол. Предсідателя.
   " " Містопредсідательки.
   " " Рекордового Секретаря.
   " " Фінансового Секретаря.
   Звіт Гол. Касієра.
   " " Менаджера Свободи.
   " " Гол. Контрольної Комісії.
   " " Шконтруючої Комісії
   " " Редакційного Комітету.
6. Дискусія над звітами.
7. Справоздання Статутової Комісії.
8. Назначення висоти бондів і платні Головного Уряду.
9. Вибір Головного Уряду.
10. Справа Органу „Свободи".
11. Справа Сиротинця-Захисту.
12. Справоздання Комісії Просьб і Скарг; дискусія і ухвали.
13. Внесення і Ухвали для добра Орґанізації.
14. Назначення місця на слідуючу Конвенцію.
15. Замкнення Конвенції.

ЗА ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗА:

ТЕОДОР ГРИЦЕЙ, гол. предсідатель;
І. КАШТАНЮК, гол. рек. секретар;
Р. СЛОБОДЯН, гол. фін. секретар;
В. ЛЕВЧИК, гол. касієр;
С. ЯДЛОВСЬКИЙ, менаджер „Свободи".

ВБИЗСТВО ЧЕКИСТА.

В той час, як начальник військового відділу особого призначення, Романюк, виходив з помешкання білоруської комуністичної партії в Мінську, його забито невідомо ким. Убийники захопили теку з дуже важними документами, що була при нім.

РАДИТЬ НЕ ДАВАТИ БОЛЬШЕВИКАМ АНІ ЦЕНТА.

З Москви приїхав до Риґи представник американських промислових фірм, що їздив до Рад. Союзу, щоби запізнатися з тамошними господарськими відносинами і вивідати, чи може американський промисл анґажуватися в промислі Рад. Союзу. На запит рижських ґазетярів про його враження з Рад. Союзу, дав американський представник таке: „Я виніс як найгірше враження. Не раджу нікому давати большевикам ані сотика".

ЧАСОМ І ДРУКАРСЬКИЙ ЧОРТИК КАЖЕ ПРАВДУ.

У варшавській ґазеті „Роботнік" надруковано законопроєкт П. П. С. у справі шкільництва для національних меншостей. В арт. 27 читаємо там, що „Заложення університету мусить наступити найдалі з початком академічного року 1930131".

„МІСС ЕВРОПА" ВИСТУПИТЬ В ОБОРОНІ УГОРЩИНИ.

В декотрих мадярських часописах появився проєкт, щоби панна Сімон, яку вибрано недавно на міжнародній конкуренції краси як „Місс Европа", зявилася при конкуренції краси в Америці в жалібнім строю й щоби розповсюднювала карту зменшеної Угорщини. В цей спосіб пропаґують Мадяри ревізію тріяновського договору.

ЗА ДІВОЧУ ЛАСКУ.

На дорозі в Рожнітові, пов. Долина, розпочали оноді сварку за дівчину Войцех Яґелович і Войтко Дичковський. Суперечка дійшла до цього, що Дичковський витягнув револьвер, стрілив до Яґеловича кілька разів і положив його трупом. Колиж на голос стрілів вилетів Іван Немирівський, Дичковський стрілив до нього і зранив його в руку. Закукуріченого любовника арештували.

ПОВІСИЛАСЯ.

В старій Яґольниці, повіт Чортків, повісилася у власному мешканню Варвара Злеґода. Причиною самовбивства було нещасне подружжа.

РУМУНСЬКІ ЖИДИ ДОМАГАЮТЬСЯ СЕБЕ І ШКОЛИ.

Жидівські парляментарії були на авдієнції у премієра Маніва і домагалися між иншим опіки над жидівськими школами й заснування жидівського учительського семинара.

САМІ ОСУДИЛИ...

В Ліщині біля Кельц вибух оноді пожар і його жертвою впало чотири господарські стодоли, які спалилися зовсім. Підчас цього, як люде збіглися до вогню, пустив хтось вістку між товпу, що ці стодоли підпалив орґаністий з того села, Степан Крупа. На своє нещастя вийшов він на той час, як вже товпа розшаліла, з хати і зближився до вогню. Та ледви зближився до людей, як ті кинулися на нього з криком і почали бити, чим хто попав. За яку хвилю з нещасного Крупи лишилася безформена кровава купа мяса. Про такі випадки самосуду чуємо з Великопольщі часто. Вони свідчать тільки про некультурність та здичіння.

З КОНЕМ НА БАЛЬ.

Біля Риґи в Жежиці підчас танців вїхав на балеву салю військовий старшина на коні і з револьвером у руці. Учасники забави порозбігались, а жінки мліли й плакали зі страху. Як усі повтікали, старшина привязав коня до естради, а сам сів у фотель і заснув. В тому стані його арештовано.

ЩЕ ОДИН ТАЙНИЙ ДОКУМЕНТ.

Варшавська газета „Експрес Поранни" доносить, що одна з литовських газет надрукувала ревеляції в справі тайного договору, який мала заключити Польща й Румунія. Вістря цього тайного договору звернене проти Литви й Рад. Союзу.

ПІШКИ ЧЕРЕЗ МОРЕ.

З Копенгаґи доносять про випадок, нотований від 100 літ: двох молодців, користаючи з цього, що море замерзло, переправилися з Леляндії на острів Фамарн і назад. 22 кільометри перебули вони на протязі 13 годин. Вживали також роверів.

НОВИЙ ЗАГОВІР НА УКРАЇНІ.

„Наша Реч" пише: ЕПУ (чрезвичайка) викрила новий заговір проти большевицької власти на Україні. В звязі з тим заговором арештовано якогось Шевчука, котрому закидують тайне перевоження еміґрантів через границю й шпіонаж проти Рад. Союза. В акті оскарження закидується йому ще, що він був інформатором польського ґенерального штабу і що посилав свої звіти туди в баптистичній літературі. В звязку з арештом Шевчука переведено ряд арештів серед баптистів на Волині. Всіх арештованих в числі 85 людей вивезено під сильною вартою до Москви, де відбудеться над ними суд.

СВІТАЛЬСЬКИЙ СТАВ ПРЕМІЄРОМ ПОЛЬСЬКОГО КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ

КАБІНЕТ СКЛАДАЄТСЯ З ПРИЯТЕЛІВ ПІЛСУДСЬКОГО.

ВАРШАВА (Польща), 15. квітня. — На чолі польського кабінету міністрів став прибічник Пілсудського, майор Світальський, бувший міністер народньої освіти. Світальський походить зі Східної Галичини, з міста Сянік. Освіту одержав він у львівському університеті.

Пілсудський залишився міністром справ військових. Міністром фінансів став бувший начальник польської контр-розвідки, полковник Матушевський. Міністром праці став полковник Пристоль, також близький приятель Пілсудського, що довший час був його найблизшим помічником в армії. Полковник Вернер, що тепер став міністром почти і телеграфу, також товариш Пілсудського. Міністром справ закордонних лишився Залеський. Инші міністри зістали на своїх становищах.

Новий кабінет міністрів означає скріплення Пілсудського.

ДАШИНСЬКИЙ ВІДПОВІДАЄ ПІЛСУДСЬКОМУ.

МАРШАЛОК СОЙМУ ВИСТУПАЄ В ПРЕСІ ПРОТИ НАПАДВ ПІЛСУДСЬКОГО НА СОЙМ.

ВАРШАВА (Польща), 15. квітня. — Польські газети вмістили статтю маршалка сойму Дашинського під наголовком „Як учать польський парлямент". В цій статті Дашинський протестує проти тієї форми нападу на сойм, якої вжив Пілсудський у недавно появившійся, ним написаній статті. Дашинський протестує проти пониження Пілсудським поваги парляменту, називаючи його депутатів „зрадниками, ідіотами й повіями".

На закінчення Дашинський говорить, що це не є добра метода управління народом, коли міністри плюгавлять парляментарних послів.

Такого поступовання Пілсудського було забагато навіть Бартлеви й він пішов до димісії, щоби не брати на себе відповідальности за виступи Пілсудського. Тепер Бартель виїздить до Італії для наукової роботи.

ОДНІ ПОЇХАЛИ, ДРУГІ ПРИЇХАЛИ.

МОСКВА (СССР), 15. квітня. — Англійська делеґація вже частинно виїхала з СССР. В Москві лишилося лише 15 членів делеґації, що будуть вести переговори в торговельних справах. Большевики не задоволені наслідками приїзду Англійців, тимбільше, що серед них не було жадного банкира, а тому делеґація не могла обіцювати СССР ніяких кредитів.

З другої сторони її делеґація, яка гадала одержати від большевиків значні замовлення, лишилося незадоволеною, бо зясувала, що без кредитів СССР не може робити значних закупок за кордоном.

Тепер приїхала сюди німецька торговельна делеґація зі Східної Прусії, яка хоче навязати тісніші торговельні зносини з СССР та відновити ту торговлю, яка була між Прусією та Росією до війни.

РЕПАРАЦІЙНІ ПЕРЕГОВОРИ.

ПАРИЖ (Франція), 15. квітня. — Спочатку держави Антанти мали намір одержати від Німеччини 125 міліярдів долярів репарацій. Тепер вони знизили свої вимоги до 25 міліярдів долярів, які малиб виплачуватися по 527,520,000 долярів річними ратами.

Німецька делеґація, що бере участь у роботах репараційної комісії, відмовляється погодитися на таку суму й заявляє, що Німеччина ліпше лишиться при тім, що є тепер, коли не означена загальна сума її репараційних зобовязань. В такому разі вона буде платити щорічними ратами по пляну Доса.

Держави Антанти заявили, що вони будуть вимагати плачення Німеччиною репарацій точно в певні речинці, а Злучені Держави кажуть, що вони й на одного цента не зменшать своїх претенсій.

ТРОЦЬКИЙ РЕМСТВУЄ.

ЦАРГОРОД (Туреччина), 15. квітня. — Троцький надзвичайно схвильований тим, що його не пустили до Німеччини. Він нарікає на демократію, що вона нехтує права азилю для політичних засланців.

Троцький говорить, що коли прочитав заяву президента Райхстаґу, Лебе, що Німеччина повинна пустити до себе Троцького, він, не зважаючи на те, що агенти Чеки йому говорили, що Німеччина не впустить його, післав до Німеччини прохання о візу. Тепер виходить, що чекисти ліпше знали, що зробить німецький уряд, ніж президент німецького парляменту. Так говорить Троцький.

СТРАШНА ПОМСТА.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 15. квітня. — Один швайцарський торговець, розвівшися з першою своєю жінкою, одружився з другою. Тепер розведена жінка довідалася, що теперішня жінка її бувшого мужа має скоро родити дитину. Вона рішила помститися на своїй суперниці.

Длятого купила китицю цвітів і в кій заховала їдовиту змію. Жінку торговця врятувало від смерти лише те, що гадюка підчас пересилки цвітів замерзла й випала з китиці в той час коли китицю лише дістали з пакунка. Детективи довідалися, хто купував цвіти та купив гадюку, й таким чином знайшли виновницю. Тепер ця справа опинилася перед судом.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA". P. O. BOX 346. JERSEY CITY. N. J.

ПРОЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ ПЕРЕДАЙТЕ.

Найкраще вияснится якесь спірне питанне тоді, коли підходимо до його вияснення з фактами й цифрами. В той то спосіб спробуємо розібрати те добродійство, яким являється наша організація для своїх членів. А обговоримо ту справу тільки з одного боку, а саме з точки матеріяльної. Та не будемо входити у всі подробиці, бо про це буде писатися у звітах Головних Урядників, це буде рівнож і предметом нарад недалекої вже Конвенції У. Н. Союза. Але з огляду на це, що тепер проголошується проєкти, а в них ріжні домагання членів до своєї організації, уважаємо відповідним представити нашим членам те, що вони платять до Союза, а що побирають.

З виготовлених попередніх і теперішних фінансових звітів виходить: В роках 1921—1924 померло 441 членів, котрі були забезпечені на загальну суму $367,500. Ті померші члени вплатили до посмертного фонду У. Н. Союза $38,545.96, а родини по тих членах побрали з каси Союза титулом посмертних запомог $353,650.89.

Берім тепер останню каденцію, роки 1925—1928. В тім часі померло 662 членів У. Н. Союза, котрі були забезпечені на загальну суму $527,450.00. Члени ті вплатили за життя до посмертного фонду У. Н. Союза $76,882.30. А родини їх побрали від Союза титулом посмертних запомог $504,797.44. Кромі того ті померші члени побрали ще за життя з фонду запомогового від часів реформи $13,108.00.

Як бачимо, то за останніх 8 літ померло в Союзі 1,103 членів, котрі були забезпечені на загальну суму $894,950. Члени ті вплатили до посмертного фонду $115,428.26, а родини їх побрали з каси Союза титулом посмертних запомог $858,448.33.

Значиться, що померші в останніх вісьмох літах члени не заплатили до каси У. Н. Союза навіть цілих 14% того, що побрали. Питаємо: Чи є на світі яка инша компанія, щоб платила таку високу дивіденду, як її платить У. Н. Союз в старих родах обезпечення? А нові роди обезпечень тут не входять в рахубу, бо вони мають инший рід обчислення, який є два а то й три разів вищий від обчислення, на якім оперті старі роди обезпечень. Тому то при нових родах обезпечень можна давати грошеві звороти чи звільняти по певнім віці від плачення вкладок.

Вже з того фінансового зіставлення, яке ми навели, видно, що У. Н. Союз з місця дав своїм членам всі можливі користи. За можливо найменшу плату дав їм можливо найбільше обезпеченнє. І тому, колиб ми хотіли в який небудь спосіб зменшити ще й той найменший прихід й обтяжили касу Союза ще якимись видатками, не даючи жерела прибутку, то тим самим знищилиб ми саму інституцію. Тому й закон не зізволяє на такі видатки.

Д-р В. Клодницький.

ЗАВОЙОВУВАННЯ ЕВРОПИ АМЕРИКОЮ

В описах подорожи по Америці в 1905 році князь Де Гавсонвіл пише менше більше ось що: „Як я бачу транспорти американського збіжа, американської бавовни, нафти, солонини і т. п., то мене лякає цей молодий конкурент і суперник, який загрожує европейській агрикультурі й індустрії. З тим суперником себто з Америкою, нам на економічному полі прийдеться зводити оборонну боротьбу". Це було в 1905 р.! А за 24 роки „оборончої боротьби" приходиться ствердити, що молодий конкурент, себто Америка, цілковито „завоював" Европу і то не лише на економічному полі, але й на політичному, організаційно - технічному і на инших ділянках життя.

Перед війною Европа недоцінювала Америки. На Америку дивилась Европа як на несконсолідовану державу, яка принимає рік-річно сотки тисяч населення, котрого перелюднена Европа не може викормити. Европейські держави гляділи на Америку як на ринок збуту для своїх перелюднених країв, як на ринок праці для бідноти, яка їде в Америку підробитись, яка, пересилаючи в Европу свої заробітки-ощадности, має рівноважити торговельний біляне і т. п. Америка донедавна не була небезпечною ані земельними ані індустріяльними продуктами, бо на це були високі ввозові — оборончі цла!

Европа, анґажуючи Америку до світової війни, думала собі спершу, що з Америки прийдуть матеріяльні засоби, троха людського матеріялу і більш нічого. Весною 1918 р. Европа аж здрігнулась, як побачила могучість, зорганізованість і духові емоції незнаного досі великана-Америки.

В суті річи Америка у війні вирішила побіду в користь антанти, бо без Америки війна безперечно булаб дала лавровий вінець центральним державам — себто Німцям. Америка, свідома своєї ролі переможця у війні, забирає отже при кінці 1918 р. з великою самопевністю в своїй політиці рішаючий голос. Вона намагається провести в життя своїх 14 точок мира, звороту воєнних боргів і голосу в перебудові світа. Цих трох постулятів не допильнував покійний Вилсон.

Із 14-ти точок Европа — головно Англія і Франція, зробила посміховище; Америка навіть не залишилась членом Ліги Націй, а про американські борги зачались торги і неприємні дискусії. Вилсон — репрезентант демократичної партії, помер. По незамітній президентурі Гардінґа Америка виділяє із себе двох здібних людей, Кулиджа і Гувера, які мають те щастя (головно Кулидж), що окружилися дуже талановитими людьми — політиками і бизнесменами.

За останніх кілька років Америка пішла походом на Европу і нинішнього дня Америка може почванитись величезними здобутками.

На економічній ділянці може Америка почванитись інвестицією в Европі $15,000,000,000 (себто Америка стільки по війні позичила Европі!!). До цеї суми треба додати $10,000,000 головно воєнної позички, з якої пливуть проценти.

Сьогодня нема мабуть держави в Европі, якаб не позичала гроший в нюйорських банках. Американський капітал сьогодня в Европі будує залізниці, електрівні і шляхи трамваєві, фабрики, фінансові рільничі банки і т. д. Американські банки позичають сьогодня гроші мадярським монархістам, австрійським соціялістам, італійським фашистам, польським шовіністам, Румунам, Чехам, Німцям, Туркам і всім иншим. Річ зрозуміла, що з грішми, що їх везуть під американським звіздистим прапором, їде в Европу повно Американців, які як експерти допильновують, щоби проценти й капітал на час були сплачені. Нам не треба далеко за ними шукати! У Варшаві американські експерти пильнують позички, затягненої Польщею в 1927 р. Тут треба додати, що по перевороті Пілсудського Американці вимогли на Польщі, що Польща мусить оплачувати власним коштом штаб експертів, що очевидно надпрограмово піднесло стопу процентову.

Крім цих комерціяльних штабовців Европа засипана ще ріжними аґентами з департаменту торговлі, як і представниками ріжних більших і менших компаній індустріяльно-комерційних.

На політичній ниві бачимо в Европі силу силенну американських працівників, які творять американські амбасади в кождій державі, консуляти, леґіони кореспондентів і ріжних політичних обсерваторів. Американський штаб політичних робітників в Европі є дуже великий і добірний. Нині Америка на европейську політику має чималий вплив. Доказом цього є пакт Келоґа.

Про працю Америки **на організаційно-технічному полі** в Европі вже згадано, коли говорено про будування залізниць, електрівень, фабрик, банків і т. п. До того треба додати, що американська машина і вироблений в Америці дешевий — а масовий спосіб продукції — так звана шейлюрівська система, набувають собі в Европі права горожанства.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЕДНАННЯ

(За березень, 1929 р.).

I. ПРИХІД:

З перенесення з попередного місяця		$ 185.59
Прихід в березні, 1929		1,577.53
Разом		$1,763.12

II. РОЗХІД:

а) **Висилка до краю:**		
1) Інваліди (Дім Інвалідів $300, на допомогу $200), разом	$500,00	
2) Рідна Школа	400.00	
3) Боєвий фонд	200.00	
4) Товариство „Просвіта" у Львові	150.00	
5) Політичні вязні	100.00	
6) Реміснича Бурса у Львові	100.00	
7) Ювилейний дар для поета А. Олеся	100.00	
8) Кошти пересилки і листів	17.00	$1,567.00
б) Удержаннє канцелярії		25.00
в) Почтова скринка		4.00
г) Кошти дороги		10.00
Разом		$1,606.00

III. ЗІСТАВЛЕННЄ:

Загальний прихід	$1,763.12
Розхід	1,606.00
Остає в касі Обеднання з кінцем березня 1929 р.	$157.12

Обеднаннє Українських Орґанізацій в Америці.

ЛЯХИ РОЗВЯЗАЛИ СОЮЗ УКРАЇНОК У ЛЬВОВІ.

Польські переслідування українських організацій та інституцій не притихають на хвилину. В кождій українській орґанізації стараються Ляхи добачити революційну українську ячейку й по тій причині розвязують їх, а членів замикають по вязницях. Прийшла черга й на Союз Українок у Львові. Тепер і ця культурно-гуманітарна орґанізація упала під ударами окупанта.

Дня 18 березня б. р. на руки пані Мілени Рудницької, посла й голови управи „Союза Українок" у Львові, наспіло повідомлення від львівського старосства, що „Союз Українок" розвязаний.

За причину такого поступовання подано те, що „Союз Українок" урядив панахиду в Преображенській церкві з нагоди смерти Ольги Бесарабової й на тій панахиді перевів збірку політичним вязням, а також продавав кокарди на ту саму ціль.

Гуманітарна допомога політичним вязням та панахида по душі блаженної памяти замученої Бесарабової, на думку польського окупанта, є „акцією ріжко політичного характеру", яка, мовляв, противиться статутови „Союза Українок".

В цій справі український парляментарний клюб зголосив наглий внесок в польському соймі. В свойому внесенню Клюб протестує проти незаконного розвязання „Союза Українок", який не провадив жадної політичної акції, але був культурно-громадською організацією українських жінок, яка від ряду літ провадила корисну свою діяльність в Східній Галичині над громадським усвідомлюванням українського жіноцтва й над піднесенням їх освіти та економічного добробуту.

„Союз Українок" рахує кількадесять філій у повітових місточках та має цілу низку гуртків, що утримують захоронки для дітей, уряджують господарські та просвітні курси для селянства та ведуть иншу просвітно-економічну роботу.

ПРОЄКТ ПОВІТОВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ГАЛИЧИНІ.

Соймова самоврядна комісія ухвалила законопроєкт у справі повітового самоврядного представництва та в справі повітової виборчої ординації в Галичині. Проєкт вдержує надалі повітові ради й повітові виділи. Предсідником повітового виділу буде староста, за це предсідника повітової ради вибиратиме сама рада. Час урядування повітової ради треватиме 3 роки. Повітовий виділ має складатися з старости й 6 членів, вибраних повітовою радою. Надзір над законністю повітової ради належить до воєводи.

Проєкт передбачує вибори до повітової ради за посередництвом громадських рад. Міста, що числять понад 9 тисяч населення, становлять для себе окремий виборчий округ. Менші міста будуть получені в один виборчий округ. Сільські громади будуть получені в 5—8 мандатові округи. На кожних 3 тисячі осіб припадав би один мандат. Членом повітової ради може бути вибраний кожний громадянин, що скінчив 24 роки. Це були би головні точки згаданого законопроєкту. Не є виключеним, що пленум сойму переведе в них такі чи инші зміни.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ГЕТЬМАНСЬКИЙ СУД

(Історична повість).

(9)

Кравчук був цікавий, що люди ще знають про нього, і чи сам гетьман знає. Чи знає, хто його жінка, яким способом розійшлася зі своїм першим мужом. Також був цікавий, яким способом вона, продана Туркам в Молдаві, попала в руки гетьмана. Він спитав Татарина:

— Знаєте, хто був її перший муж, як звався?

— Знаю. Знають всі. На Україні знає кожда дитина. Мені аж вірити не хочеться, що ви не знаєте. Був ним чигиринський підстароста, Данило Чаплінські.

— Ча-чаплінскі?! — Кравчук аж крикнув. — Чаплінські? Чигиринський підстароста? Хто тобі казав?

Всі Татари розсміялися. По хвили Татарин відповів:

— Ми не знали би сього, що знає кожда дитина? Ніхто не потребував казати нам, бо ми самі бачили їх обоє. Чаплінського і Чаплінську, тепер Хмельницьку. Чаплінська дістала другого мужа, Хмельницький другу жінку по корсунськім бою. Коли Хмельницький задавив польську армію під Корсунем і коли прийшла вість, що його козаки підходять під Чигирин, Чаплінські щез. Його жінка дишилася в Чигирині, бо вона любила Хмельницького. Хмельницький прийшов і звінчався з нею. Отже гетьман взяв ні дівчину, ні вдову. Чаплінські, як ще живий, став ні вдівцем, ні парубком, тільки облизується. Другої такої не дістане.

Кравчук сидів розчарований. Гадав, що віднайшов свою жінку, а тут йому кажуть, що вона була жінкою польського підстарости. Подумавши, погадавши троха, він став так міркувати:

— А може то таки вона? Може Чаплінські дістав її яким способом від Турків? Попросту побачив її, вона йому подобалася, отже взяв, тай купив. Як Турки купили її від її мужа, то тільки на те, щоби з зиском перепродати.

— Не знаєте, — Кравчук питав далі — хто вона була, заки віддалася за підстаросту? Відки він її взяв?

— Взяв її відси.

— Як відси? — Кравчук спитав, не розуміючи відповіди.

— Та відси, з Суботова.

— Щож вона тут в Суботові робила? — Кравчук спитав ще більше здивований.

— Або я знаю? Ніхто не знає. Знають тільки хіба вона сама, Хмельницький, тай Алах.

— Не второпаю. Вона була тут у Хмельницького і він віддав її за підстаросту? Аж пізніше роздумався і відойняв назад від підстарости, щоби самому з нею оженитися?

— Зараз пізнати, що ви сторонський. Тут кожда дитина знає, як то було. Вона була тут у Хмельницького, тоді ще сотника реєстрових козаків. Що в нього робила, того не скажу. У сотника бував підстароста і в дівці задурився. Післав до сотника сватів, але сотник нагнав. Мабуть тому, що сам любив дівку, дівка його. Тим гарбузом підстаросту так розізлив, що Чаплінські зібрав військо, наскочив на Суботів і не лиш дівку взяв, але й сам хутір. Дівка стала вінчаною жінкою підстарости. Хмельницький довго терпів, але дівчину таки дістав назад. Правда, попсовану Чаплінським, але для такого старого, ще й вдівця, і така добра.

— Яким способом вона прийшла до Суботова, до Хмельницького?

— Способом таким, що Хмельницький привіз її.

— Відки? Чия вона була?

— Того не скажу. І ніхто не скаже вам. Хіба тільки вона сама, Хмельницький і Алах. Привіз її відкись тай держав у себе.

— Колиж вона появилася в його хаті?

— Було се, як не помиляюся, пять років тому.

— Пять років?! Пять, кажеш? — Кравчук питав з запертим віддихом.

— Пять, — притакнув другий вартовий. — Тямлю добре, бо тоді наша орда сиділа в Чорнім лісі. Від нас Хмельницький брав гінців, як йому треба було переказати що Тугай-беєви. Саме тоді, коли він її привіз, я був тут, в Суботові. На другий день Хмельницький вислав мене до Перекону. Звідуни підстарости були в нашій орді і питали, чи не знаємо, куди Хмельницький їздив і відки привіз дівку. Ми не сказали, бо самі не знали. На добавок, хочби й знали, то звідунам Ляха були би не сказали. Ми вже тоді накладали з козаками проти Ляхів.

— Тому пять років! — Кравчук подумав. — Тому пять років я таку продав Туркам і тому пять років Хмельницький привіз таку до своєї хати. Тамта була моєю жінкою; ся жінка Хмельницького. Моя жінка, тепер пані гетьманова, а я... наймит гетьмана!... Чи пізнала би мене, так, як я її пізнав? Що сказала би, якби я зголосився до неї і сказав, що беру її назад до себе?

Кравчук вже знав, чому тамта і ся подібні як дві каплі води. Вже не сумнівався, що гетьманова... його Олена; що вона вже третого мужа має, хоч два попередні ще живі; як не оба, то бодай перший. Ще хвилю побалакав з Татарами і вернув до робітні, будьтоби назад до роботи. Пробував робити, брав то се, то те до рук, але робота не йшла. Кинув роботу і сів у куті, дожидаючи гетьманового зятя, котрий все приходив, випускаючи Кравчука, позамикати всі двері. Коли Виговський надійшов, Кравчук промовив до нього:

— Я пару днів не прийду до роботи. Щось нездужаю. Голова болить, я стуманів. Як буду робити, заки в голові проясниться, то ще попсую що. Мушу відпочати.

— Ви забагато робили кілька днів, — Виговський відповів. — Добре зробите, як пару днів відпічнете.

Виговський випустив Кравчука. Він пішов до своєї хати, ковтнув горівки і вийшов у сад. Найріжніші думки роїлися в його голові. Давна страсть трусила цілим його тілом. Ся страсть казала йому, що мусить забалакати до гетьманової, своєї жінки. Чув, що мусить сказати їй, хто до неї має право: не гетьман, а він, перший її муж. Чув, що мусить вихопити її відси і втечи з нею, бо якби гетьман вернув з походу, то прийшлоби до якого нещастя. Він впустивби гетьмана до неї хіба по своїм трупі. Одночасно його розум казав йому, що як себе не затаїть, то вона може стати причиною його згуби. Бо в його голові виринали й такі думки:

— Гетьманова, то неначе цариця. То не жінка бідного челядника, хочби й майстра-ремісника. Для лакімства нещасного вона готова відпекатися мене; готова сказати, що мене не знає. Пані гетьманова, очевидно, гетьманови не похвалиться, що вона була наймичка; не похвалиться, як то вона подякувала за службу: в купі зі мною обікрала свого пана і втікла зі мною. Тепер, потерпаючи, що все те я людям розкажу, та що се й до уха гетьмана може донестися, вона готова, заки ще гетьман верне, затулити мені рота на віки. Пані гетьманова тільки скаже, що я злодій і Татари повісять мене без суду на першій гиляці.

Кравчук походжав по садку і думав, яким би то способом без небезпеки для себе пригадатися їй. Не годен був вигадати нічого путнього. Навпаки. Чим більше думав, тим більше вигадував небезпек. Він знов став міркувати:

— Не лиш звичайне у людей лакімство моглоби її відвернути від мене. Любов химерна. Вона могла полюбити свого послідного мужа. Татарин сказав, що вони любилися ще заки підстароста захопив її і насилу звінчався з нею. На добавок я, для котрого вона, вдурівши, забула сором, стала злодійкою, і з котрим втікла в світ за очи, зрадив її. Її любчик, її перший муж пропив її, продав Туркам. Чи вона годна ще далі любити мене? Чи для такого як я, покине вірного мужа, ще й гетьмана? Якби я був нею, то я такого зрадника як я, приказав би вбити на паль, щоби в муках сконав на моїх очах. Вона певно дише жаждою пімсти. Небезпечно показуватися їй на очи!

Не вигадавши до вечера нічого путнього, Кравчук пішов спати. Всну́ти не міг, обертався з боку на бік і далі думав. Все, що вигадав, зводилося до тої небезпеки, що вона готова відректися його, і щоби себе спасти, готова затулити йому рот, передаючи його катови. Вснув аж над раном і спав майже до самого вечера. Виспавшися в день, він, очевидно, в ночи знов не міг спати. Знов думав і думав. Нарешті гадав, що вигадав.

— Як я сам не скажу їй, хто я, то вона не пізнасть мене, хоч мене побачить і хоч до неї забалакаю. Я взагалі недопізнання змінився. На добавок тоді мені вус що лиш засіявся був. Тепер у мене вуса козарлюги, борода майже по пояс. І рідна мама не пізнала би мене. По голосі також не пізнасть, бо він змужнів і через вічне пянство хриплий. Вперід треба буде пару разів показатися їй, щоби привикла до мене. Потому забалакаю до неї так, щоби вона доміркувалася, хто я, але щоби гадала, що я не пізнав її. Хочби й вона не схотіла вернути до мене, то гадаючи, що я її не пізнав, не буде боятися, що я вищебечу її тайну; отже не буде наставати на моє життя.

Знов, подумавши хвилю, Кравчук питав себе:

— Але що далі? Се не доведе до моеї мети, а я мушу назад дістати її!... Вона не сміє пізнати мене тільки пота, поки ще буде думати, що то я її покинув та продав Туркам. Вперід мушу вибрехатися так, щоби вона і пізнала мене і одночасно подумала, що то Турки підступом вкрали її мені. Мусить думати, що тоді я дурів за нею і ще тепер дурію; що носив би її на руках, якби дістав назад.

(Дальше буде).

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

Ч. 48.

САЙКСВИЛ, ПА.

Ми, низше підписані урядники тов. Зап. Січ, від. 401 У. Н. Союза, у Сайксвил, Па., на своїх зборах дня 31 березня 1929 р. ухвалили вислати слідуючий проєкт на 17-ту Головну Конвенцію У. Н. Союза:

Переглядаючи статут і теперішні проєкти, бачимо, що деякі відділи без розваження думки домагаються, щоб Конвенція ухвалила деякі річи такі, які є неможливі або нерозсудні.

Відділ з Вилксбері домагається й говорить, щоби відділи, які не складаються з 25 членів, не мали права висилати делегата, та ще до того накидається на екзекутиву, що вона зігнорувала ухвалу минувшої конвенції щодо висилки делегатів. Той відділ математично обрахував, скільки такі члени малого відділу зложили на фонд конвенційний. Дуже красно, коли відділ має таких урядників, що розуміють дуже добре математику, але дуже сумно, коли урядники без розваги і без підстави накидуються на екзекутиву, а не розуміють і не читали параграфу 5 статута У. Н. Союза, котрий каже, що У. Н. С. заложився на то, щоби зєднати братньо всіх Українців без ріжниці поглядів. І не кажеться там, чи той брат має бути великий чи малий, але каже „братньо всіх". Союз не заложений на те, щоби математично обраховувати, кілько такий член зложить на якийбудь фонд, але заложений на те, щоби подати поміч вразі смерти, або каліцтва й на тій підставі наші Українці лучаться, чи великі чи малі. Тут не треба бути короткозорим, а треба розуміти, що Союз опирається більше на відділах малих, як великих, а тому й малі відділи мають бути допущені до вибору делегата на Конвенцію, щоби разом могли обрадити щодо розвою нашої організації. Тут не треба тримати старої перегнилої, привезеної з Галичини тому 20 або 30 років традиції, й розуміти, що великий має право поневолити малого, але треба подумати логічно, що ми жиємо в часі поступовім, то малому треба подати поміч, і не чесно, коли в теперішнім часі великий малого закличе на наради, бо як ним же способом ми хочемо, щоби нас, малих, великі держави признали, коли ми тут самі межи собою, як тропка грубший, то вже хоче иншого до кута приперти?

Всі великі не можуть бути, бо ми, колись галицькі форналі є тут в Америці перелетними птицями; ізза безробіття або инших обставин бувають наші відділи часом великі, а часом малі. Тут належиться дати екзекутиві кредит, що так розсудливо справу порішила в користь покривджених. Екзекутива добре зрозуміла, бо будуча Конвенція має рішити богато важних справ, а що Конвенція складалабся тільки з кільканайцяти делегатів великих відділів, кождий з двома або 3 голосами, то не можна буде назвати тих делегатів „Світла Конвенціє", і не можна буде назвати тих ухвал, котрі западуть на конвенції, що вони є ухвалені більшістю й бо вони всіх відділів У. Н. Союза через своїх заступників.

Дальше екзекутива зрозуміла й те, що член, котрий належав до організації в протягу 2 або і 10 років, і не заплатив цілого свого посмертного, на котре був обезпечений, але вразі смерти йому правно належиться і гроші мусить Союз виплатити через поміч других членів, так само й тут. Хоч малий відділ не зложив цілої суми, що делегат пібрав, але зложили другі через свою злуку в Союзі, котрий в статуті не є затвердженний як організація бізнесова, але як організація братньої допомоги.

І екзекутива зрозуміла, що Союз оснований на те, щоби пригорнути по батьківськи своїх дітей, чи великі чи малі, чи вони далеко чи близько, за що їй належиться признання. Тут по бизнесменськи думати є абсурдом.

Ми даємо такий проєкт: Кождий відділ, складаючийся з не менше 10 членів, має бути допущений до висилання делегата на конвенції.

Зі Сиротинцем вже треба раз покінчити. Потреба конче вимагає, щоби Конвенція ухвалила фонд Сиротинця і приступила до його будови, бо будова з добровільних датків ще довго потреває, а наш хлоп вже не хоче дати, бо вже досить зістав здурений. Тут тільки поможе мус, а що з більших фондів на членів накладати неможливо, то можна з одного фонду которогось урвати, а фонд Сиротинця створити.

„Свобода" нехай вже раз подає відомости правдиві про Радянську Україну, бо не можна гавкати, коли ми, Галичане, в болоті, а редактори, хоть би хотіли правду писати, то не можуть, бо така запала ухвала минувшої Конвенції й тут повинен кождий відділ передискутувати тую справу на своїх зборах та дати інструкції свому делегатови.

Урядників вибрати не так, як деякі відділи пропонують зі стейтів означену скількість, але вибрані повинні бути, хто на такий уряд здібний.

Щоб кождий делегат мав право тільки до одного голосу, а не до двох, або трох, бо се не є жадні куріяльні вибори колишнього австрійського закона в Галичині. Тут в Америці кождий уповажнений до одного голосу, а у нас деякий делегат голосує бальотом 2 або 3 рази по своїй волі, а не по волі відділу.

Кождий відділ, складаючийся з більше як 50 членів, щоб вибрав 2 делегати з тим, що 1 делегат буде платний зі свого відділу.

Шодо старих урядників, чи вибрати їх знову, чи ні, то буде залежати від делегатів на конвенції. Коли вони почнуть справоздання урядників і викажеться, що вони працювали як слід для розвою організації, то не повинно бути спротиву щодо їх поновного вибору.

Бальоти повинноcя видрукувати в українській мові й за рядом, в лініях, не так, як було на минувшій конвенції, де 30 кандидатів на радних були так зліплені оден на другім й ще до того латинськими буквами, що наш брат з Гуцульщини мусів голосувати через поміч того, хто знав латинську азбуку.

Кандидатів на уряд допустити без ріжниці: чи він піп, доктор, чорнороб, демократ, републиканець, чи комуніст, бо сеж організація народна, а не партійна.

Більше думок проєктових лишаємо другим відділам:

За уряд 401 відділу УНС.: **Дмитро Кикіш**, предсідатель; **Михайло Люлька**, секретар; **Йосиф Кренціглова**, скарб.

Ч. 49.

МИЛВИЛ, Н. ДЖ.

Товариство ім. Стефана Мельничука, від. 331 У. Н. Союза, ухвалило такий конвенційний проєкт.

1. Щоби наш орган „Свобода" виходив у більшім обемі, і щоб поміщував більше поучаючих статей, замісць таких дописей, які були з Милвил, бо члени часопись оплачують, а користи з тих дописів не мають.

2. Секретарі відділові повинні діставати платню з головної каси Союза найменше 5 процент за їх труд.

3. Члени повинні діставати календарі даром.

4. Конвенція повинна відбуватися що 4 роки, як дотепер.

5. Щоби члени, котрі платять 25 літ, були звільнені від плачення місячних вкладок.

6. Члени молодечого департаменту коли переходять в старші члени, повинні побирати якийсь процент з вкладок, котрі платили від 1-го до 18-го року життя.

7. Параграф 209 (г) повинен бути змінений.

8. Признаємо конечністю потребу Сиротинця-Захисту для старців і немічних членів при У. Н. Союзі. Члени, котрі ще нічого не зложили на цей фонд, щоби старалися зложити.

9. Пропонуємо, щоби фонд бідних прилучити до фонду сирітського. В такий спосіб можемо приступити скорше до будови Сиротинця.

Бажаємо 17-ій Гол. Конвенції доброго успіху в нарадах на добро й славу українському народови.

За уряд тов. ім. Ст. Мельничука, від. 331 У. Н. Союза: **Григорій Замойський**, предсідатель; **Антін Романюк**, секретар; **Франк Кравс**, касієр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ „ФАЙТИ" ПРОСВІЧУЮТЬ.

Накидається „Америка" на „файти", а розуміє під ними ту боротьбу, яку наш нарід повів тут проти тих духових провідників, що то звикли ще й тепер глядіти на українського робітника як на раба, що може удостоїтися хиба тої чести, що йому можна подати кадило чи церкву позамітати.

Як кожда нормальна людина, так і я є проти того, щоби був між нами роздор. І я не є за боротьбою, коли можна обійтися без неї. Але я є за нею, коли вона змагає до того, щоби вибороти якесь слушне право, коли та боротьба йде о те, що мають мати в нас рішаючий вплив ті, що проти варшавсько-римського конкордату, чи за тим, що нам треба поширювати між нашим народом культ Франка. Тоді я є за такою боротьбою. Бо така боротьба просвічує, відкриває народнім масам очі, вчить їх розбиратися критично у важних справах, які заважують на нашім національнім визволенню.

Вже минули ті часи, коли наш нарід давав себе баламутити ріжним демагогам; минули ті часи, коли наш робітник гнув шию і давав себе чимбудь застрашити. Люде наші навчилися вже дечого в Америці й уміють глядіти здорово й на боротьбу.

Цілком певно не було би у нас церковно-народної боротьби, колиб церква наша стояла на сторожі наших народних прав у такій мірі, як стоять церкви инших народів. Наша церковна політика вже досить загнала наших людей до костелів, або відорвала цілком від церкви. Бо такий кардинал Мерсіє, чи польський епископ Бандурський, тільки можуть притягнути людей до церкви, а наші Хомишини чи Коциловські можуть хиба тільки людей відіпхнути. Инші голови церков стараються біля своїх церков обєднати всіх ідейних і патріотичних людей своєї нації, а у нас наші епископи таких людей з церкви виклинають. І за ким має йти нарід: чи, приміром, за еп. Хомишином або Коциловським, чи за нашим знаменитим письменником Андрієм Чайковським? Або: Чи нарід має піти за „Рідною Школою" в краю і принятий календар, виданий „Рідною Школою", чи повинуватися тій анатемі, яку кинув на той календар еп. Хомишин?

Коли отже йде між нами боротьба, то вона має свої глибокі причини. І тільки завдяки тій боротьбі просвічується наш нарід і не дає себе звести з дороги нашим церковним провідникам, котрі не доросли до розуміння тої великої хвилі, яку доводиться нашому народови переживати. І ми не кидалиб на них каменем навіть за те, колиб вони принаймні сиділи тихо й не перешкаджали роботі тих, що ведуть нарід до визволення.

Я знаю, що діється в моїй громаді й у сусідній, себто в Аллентавн, Па. Я можу з повною совістю ствердити, що хоч і в нас ведеться церковна боротьба, то вона громади не здеморалізувала, а навпаки, її обєднала. І народне життя не тільки не потерпіло, а тільки скріпшало. І жертви на край не змаліли, а тільки побільшилися. Я бачив за той час в однім Аллентавні вистави „Запорожця за Дунаєм", „Бондарівну", „Вихреста" і кілька гарних концертів, я бачив людей статочних і розважних, котрі позбирали всі справи поважно, без всякої злоби й ненависти, а тільки з точки загального добра.

Я бачу, що там, де боротьба, там організують членів до Союза, там і збирають значні жертви на Сиротинець. Я бачу, що „Свобода", яка веде боротьбу з назадництвом і рабством, нічого на тім не стратила, а тільки поширилася і зєднала собі поважання і признання навіть у ворогів.

Все це є доказом того, що коли йде боротьба, то йде вона за добру справу, а за добру справу варт постаяти.

Максим Паращак,

з 288 від. в Бетлегем, Па.

З КОНВЕНЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ.

Допис д-ра В. Сіменовича дуже мені подобався й треба признати, що ми дійсно навчилися так, щоби як найменше вложити, а найбільше взяти. Візьмім під розвагу хочби будову Сиротинця. Хочемо його збудувати, але чим би то не було коштом, лиш би не своїм. Тому глядимо за ріжними фондами. Тимчасом всі фонди УНС відповідають своєму призначенню. Колиб ми в дійсности хотіли мати Сиротинець, то він вже давно був би збудований і в такий спосіб, що малоб хто відчував на собі тягар його будови.

Заофіруймо кожей з нас на ту ціль одну годину своєї тижневої праці. Одна година мало що буде помітна в одній родині, але для Сиротинця склавсьб з цього великий фонд і то протягом одного року. Не будьмо патріотами лише на словах, але будьмо на ділі. Звичайно, хто не робить, той не мусить давати, але коли він робить, то повинен дати.

Всі проєктодавці бажають найліпшого успіху делегатам в їх праці на конвенції, але щоб той успіх ішов на користь зменшення вкладок до Союза, а не на користь більшого фінансового скріплення нашої організації та побільшення її морального й матеріяльного впливу. Таке виходить зі всіх тих проєктів, що в більшости дотепер подані. Ми не прагнемо вперед, а все хочемо злетіти вниз з тої височини, до якої наш Союз вже піднісся.

Багато в проєктах є такого, що неможливе до переведення з ріжних формальних, або фінансових причин. В цьому треба добре розібратися, щоби на конвенції не гаяти даремно багато часу на пусті балачки. Час на конвенції дуже дорогий.

Василь Бродський,

делегат 182 відділу.

ПОДЯКА.

Я, низше підписаний, член братства Сошествія св. Духа, від. 108 У. Н. Союза, в Лейквуд, Огайо, складаю сердечну подяку У. Н. С. за виплачення мені запомоги в сумі 50 дол. Я, будучи хорим через два і пів року, старався всіма силами вилічитися. Пробував ріжних докторів, і стратився всі заощаджені гроші, залишився без цента. Уже два роки мені місто дає удержання. Шановні члени У. Н. Союза, можете собі представити, яке те удержання; воно дуже мале, бо я маю жінку й четверо дітей.

Я так спаралізований, що не можу піднестися з крісла, ані через хату перейти. Перший рік відділ виплачував місячну запомогу, але по році перестав, бо не ставало фонду для других членів. Тепер лише з допомогового фонду раз у рік дістаю запомогу в сумі 50 долярів, котрі якраз вистарчають на заплачення місячних вкладок за мене, жінку і четверо дітей. Це дуже велика поміч, бо в разі, колиб не дістав цієї запомоги, то прийшлосяб мені з родиною бути суспендованим з УНС. Отож, Дорогі Родимці, котрі ще не стоїте в У. Н. Союзі, вступайте самі й других намовляйте, щоби вступали в члени до У. Н. Союза, а того не пошкодує ніхто, бо тільки в біді пізнаєте й оцінете вартість бути членом такої славної інституції, якою є У. Н. Союз.

Іван Дзіат,

від. 108, Лейквуд, О.

ЗІ СПОРТУ.

CHESTER, PA.

Baseball prospects look good for the Uke's. of U. G. C. A. A.

The Uke's of the Ukrainian Greek Catholic Athletic Asssociation will be represented on the diamond this year with a fast aggregation of ball tossers.

The boys are now shaping up for the start of the season with most of the veterans back and with some new players the Uke's expect to have a great season.

The U. G. C. A. A. Boys also claim the South Chester baseball Championship, by defeating the St. Hedwigs C. C. last in year in two games.

Any Ukrainian team wishing games may book same by writing to I. Betz, sec. of U. G. C. A. A., 309 Trainer St., Chester, Penna.

Yours Truly,

I. Betz,

sec. of Ukrainian Gr. Cath. A. A.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

Що чувати з Українським Народним Домом.

Жмінці справжніх українських патріотів вдалося згуртувати біля себе невелике число клівлендських Українців, котрі перенялися думкою заложення Народного Дому в Клівленд. В 1920 році закуплено дуже гарну реальність, положену при одній з найкращих вулиць полудневої сторони міста, в серці української кольонії.

Щоби лекще представити собі красу цеї реальности, то нехай буде сказане, що це колись була резеденція дуже багатого Американця, котрий вибудував собі великий мешкальний дім з узглядненням найдальше ідучої вигоди і люксусу, та получив його з гарною галею, призначеною на свій приватний музей. Із заду красний дімок для сторожа і служби, далі стайні і реміси. Це була одним словом палата, котра дотепер зовсім не змінила свойого зовнішного вигляду і клівлендські Українці раціонально дуже горді з цього свойого здобутку.

Вартаб познакомитися з фінансовим станом нашого Народного Дому і ось слідує табличка:

АКТИВА:

Готівка	$ 1,458.53
Внутрішнє устроєння	1,331.07
Будинки і земля	55,000.00
Товар до распродання	162.36
Рахунки до сколектування	321.65
Разом	$58,273.61

ПАСИВА:

Виплачені уділи	$13,175.00
Невиплачені уділи	612.00
1. гіпотека	22,880.00
2. гіпотека	3,084.09
Рахунки до плачення	253.80
Резервовий фонд*)	18,268.72
Разом	$58,273.51

*) Спонуканий більшою вартістю реальности.

З повищого виходить, що люде зложили на цю ціль шерами $13,787.00 ($10,000.00 зложених було на початку в 1920 році), котра то сума не стоїть в ніякому відношенню до вартости реальности, а ще сумнійше відношення вплаченої суми до гіпотечного довгу, котрий виносить $25,964.09. Ось доказ, як тепленько віднісся загал до цеї одної з найкращих ділянок народної роботи.

Довг усе пожирав всі приходи і хоча він за 10 років зменьшився на близько $10,000.00, то все таки Народний Дім находиться в хоробливім фінансовім стані, котрий може закінчитися смертю, коли як дотепер треба буде чекати 10 років, щоби зібрати не цілих $4,000. Наш Народний Дім дотепер був ні живий ні мертвий і йому треба прийти з фінансовою помічю в дуже короткім часі, якщо схочемо відвернути болючу фінансову втрату, а що важнійше, цілковиту втрату властивої діяльности Народного Дому.

Народе! Здебільша Ти не знаєш, хто Ти є, якже мають знати за Тебе другі. О! і як нам треба, щоби за нас знали другі люде. Хто знав Линдберга? Чи він тільки задля слави пробував перелетіти океан? Та де там! Він був незнаний бідолаха, як многі инші, як ми всі, але змагався і доконав свого.

Ось такої підприємчивости і нам треба. Ми мусимо старатися вийти з нужди, з темноти, в котру нас втолочили наші вороги. Правда, що ми не можемо всі бути Линдбергами, або иншими випадковими героями, але бо і є много инчих способів, щоби піднести вперед себе індивідуально, а через це й цілу націю.

Спитайте, чого доробилися Українці за поверх 20 літ свойого перебування в Америці? Так мало, що і згадувати нема що. Ніяк не закриємо правди, що одинокий здобуток це ліпший харч, як в старім краю так і тут: з праці до миски і до ліжка і так все вколо.

А чи Німці, Чехи, а хочби й Поляки їхали до Америки з розкоші? Ні! Їх, як і нас, вигнала біда з батьківщини, вони, як і ми приїхали сюди чорноробами, але вони не задоволилися ярмом і мискою. Вони пішли геть високо культурно, здобули признання своїх співгорожан, зеняли становища побіч них, стали нарівні з ними і тому їх краща доля. А ми чи старалися о це? Ні! А доказом того, що ми від них тікаємо. Ми стидаємося виступити перед ними зі своєю примітивністю. Ми на них дивимося як на людей вище стоячих, а то часто чути таке: „Та деж мені з ним рівнатися, він американський уроженець, знає бесіду, ходив до школи". А Німці і Чехи, чи приїхали сюди з університетським образованнєм? Та де. Многі з них або вміли читати, писати, або ні. А чогож то вони стали на рівні з Американцем? Ось як вони робили:

Жили зі собою, організували всілякі товариства, закладали ґімнастичні, співацькі й аматорські кружки, будували Народні Доми і туди ходили, точно вчащали і вчилися того, чого чоловікови треба до співжиття з другими людьми, а чого не могли навчитися в дома. Вони пильно приглядалися, як живе Американець і старалися його наслідувати, ба не лиш це, але старалися його перевисшити. Завдяки цій праці вони стали з Американцями культурно на рівні, а це їм уможливило дійти до матеріяльного добробуту. Спитайте цих немногих українських синів, котрі покінчивши високі школи, обовязково мусіли піти між так званих ліпших людей, кілько то разів їм загоріло лице стидом, заки вони навчилися товариських форм, котрих не вчать в школах, а котрі є предметом елементарного виховання, яке дитині мають дати родичі.

Ось ми і дійшли до того, що є найважніщою задачею в життю чоловіка: **наші діти.** Який отець чи мати не любить своєї дитини? Але многі люде вважають опікування дітьми довершеним тим, що кормлять, одягають діти і посилають їх до школи. Це не все! Вперше чергу, родичі мають дати дітям елементарне виховання, виховати гідне поступовання в дома, від самої колиски. Тоді дитина набільш вразлива на все, що діється навкруги неї і напрям, який вона дістане від родичів, є її напрямом на ціле життя. Чи не потверджує цього пословиця: „Який батько, такий син"?

Ми мусимо над собою працювати, а того ніде не можемо зробити успішніше як в своїм Народнім Домі. Чого нас не навчили родичі, ми можемо доповнити в Народнім Домі. Чого ми не можемо самі дати нашим дітям, вони добудуть це в Народнім Домі. Ані нам, ані їм не будуть горіти лиця стидом, нас ніхто не буде цуратися, бо Народний Дім буде нашим батьком, нашою неньою, котра піднесе нас до рівня инших високо культурних людий.

Так ви, браття й сестри Українці, приходіть громадно до своєї громадсько-національної інституції, до свого Народного Дому. Принесіть цю свою маленьку лепту, не будьте недбайливими й не думайте, що ваші гроші підуть на поживу неробам, бо вони принесуть вам світло, що відкриє шлях до добробуту.

Заряд Укр. Народного Дому.

Ж і н к а (до чоловіка): Петрусю, пригадуєш собі ще цей день, коли ти пізнав мене? Ти тоді спізнився до поїзду.

Ч о л о в і к: Ах так, а потім я забув парасолю. То взагалі був нещасливий день.